

niet te missen

Bergman

Wees niet te laat en reserveer nu alvast kaartjes voor *Fanny en Alexander* van de Toneelmakerij. Het theaterstuk is gebaseerd op de filmklassieker van Ingmar Bergman en gaat over een jongen en meisje van wie de vader plotseling overlijdt. Niet lang daarna krijgen ze een kille stiefvader en moeten ze ontsnappen naar de verbodsbijlating. Op 20 maart in de Stadsschouwburg. www.toneelmakerij.nl

Aviodrome

Tijdens de voorjaarsvakantie zijn in luchtvaartmuseum Aviodrome in Lelystad activiteiten voor kleine stewardessen en piloten in spe. Elke dag wordt voor de jonge stewardessen een denkbeeldige vlucht georganiseerd, waarbij spelletjes en wedstrijden op het programma staan. www.aviodrome.nl

'Pestkoppen zijn ook slecht af'

René Veenstra (1969), socioloog aan de Rijksuniversiteit Groningen, gaat met een miljoen euro van het ministerie van Onderwijs het Finse antipestprogramma KiVa in Nederland introduceren. 'Je hebt niet alleen slachtoffers en pestkoppen.'

SIGRID STARREMAN

In Nederland zijn veel antipestprogramma's in omloop. Waarom is gekozen voor een Finse programma? "Van de methodes die in omloop zijn, weten we vaak niet of ze werken. Bovendien is in Nederland een wildgroei aan programma's, er is geen standaard. Het Finse programma KiVa is wél onderzocht en kwam wereldwijd als het beste anti-pestprogramma uit de bus. In Finland is de methode inmiddels op drie van de vier scholen ingevoerd. Het pesten is met dertig tot veertig procent afgenomen."

U stelt dat de hele klas betrokken moet worden bij een antipestprogramma. Waarom is dat zo belangrijk?

"Uit onderzoek weten we dat pesten een groepsproces is. De maatregelen tegen pesten zijn nu vaak gericht op het weerbaar maken van het slachtoffer of het aanspreken van de dader. Maar je hebt niet alleen pestkoppen en slachtoffers. Pestkoppen staan sterk, omdat er kinderen zijn die hen assisteren en bijstaan. Er zijn kinderen die ophitsen en het hele proces versterken. En er zijn ook kinderen die het opnemen voor het slachtoffer en dus de rol van verdediger hebben."

U zegt dat de hele klas lijdt onder pestgedrag. Waarom heeft iedereen er baat bij dat het pesten ophoudt? "Bij de gevolgen voor de slachtoffers kan iedereen zich iets voorstel-

len: ze zijn angstig, depressief of eenzaam. Maar ook kinderen die zelf pesten, zijn op de lange termijn slechter af. Ze hebben een manier van omgang aangeleerd die ongewenst is."

"Uit onderzoek blijkt dat ze slecht zijn in het onderhouden van relaties, ze zijn geneigd om conflicten op een agressieve manier op te lossen. Ook hebben ze vaker problemen met drank en drugs en scoren

Waarom wordt het ene kind gepest en het andere niet?

"Gepest worden heeft vrij weinig te maken met aanleg of opvoeding. Wel is bekend dat kinderen die motorisch onhandig zijn, een makkelijk slachtoffer zijn. Kinderen die pesten, hebben dominante eigenschappen. Maar als er gepest wordt, heeft dat vooral te maken met de klas als geheel, met de onderlinge relaties in de groep."

'Leerlingen gaan vaak niet naar de leraar omdat ze denken dat hij of zij toch niets doet. Dat is funest'

ze hoger op delinquentie. Bovendien voelen ook de andere kinderen in een klas zich minder veilig: zij zouden wel eens het volgende slachtoffer kunnen zijn."

"In ons onderzoek zagen we dat niet alleen het zelfvertrouwen van de slachtoffers, maar ook dat van de andere kinderen enigszins afneemt als er veel gepest wordt in een klas. Dat is heel interessant."

"Kinderen gaan ook minder graag naar school, zijn minder gemotiveerd en hun prestaties zijn lager. Bovendien worden sommige leerkrachten overspannen van de situatie als ze het gevoel hebben dat ze geen grip meer hebben op de klas."

"De kinderen die gepest worden uit de groep halen, heeft dan ook weinig effect. De pestkoppen zullen andere slachtoffers kiezen. Verwijder je de pestkoppen, dan zou de groepsstructuur wel kunnen veranderen. Pestkoppen trekken veel aandacht naar zich toe en drukken een stempel op de klas. Andere kinderen sluiten zich bij hen aan, omdat ze erbij willen horen of er status aan verlenen."

Onderdeel van KiVa is een training voor de leerkrachten. Wat houdt die training in?

"Leerkrachten worden getraind in het beter herkennen van pesten. Schoppen en slaan, dat valt wel op.

ADVERTENTIE

Teuntje
de leukste kindwinkel van Amsterdam

Nu ook kleding voor
Teens tot maat 176:
Raggs, Levi's Monta en meer
Ter introductie met 20% korting

Haarlemmerdijk 132 Amsterdam www.teuntje.com

Geldmuseum

In het geldmuseum in Utrecht is voor kinderen van alles te beleven. Woensdagmiddag om twee uur is er een aparte knutselworkshop waar kinderen een kijkdoos kunnen maken. Kinderen kunnen luisteren naar het spannende verhaal achter de vondst van de 'Grote Camee', één van de pronkstukken van het Geldmuseum. Vanaf acht jaar, wel aanmelden. www.geldmuseum.nl

Waaidorp

Bij Praag Waaidorp op het Zeeburgereiland worden regelmatig workshops georganiseerd. Vrijdag is er van drie tot half vijf een verfloeder videoworkshop onder leiding van Sasha Tieman. Kinderen tussen de zes en tien jaar gaan illustraties maken bij een verhaal uit Floddertje. Graag oude kleren aan! De film komt op YouTube. Wel aanmelden, 7,50 euro per kind. www.waaidorp.nl

René Veenstra: 'Kinderen die gepest worden uit de groep halen, heeft weinig effect. Pestkoppen zullen andere slachtoffers kiezen.'

FOTO: REYER BUKEN

Maar er is meer dan dat, zoals iemand buitensluiten of leugens verspreiden. Niet alle leraren weten dat dat soort dingen ook een rol speelt." "Bovendien moeten ze het pesten serieus nemen. Nu is het nog vaak zo dat leerlingen niet naar de leraar toe durven te gaan omdat ze denken dat hij of zij toch niets doet. Soms gaan ze wel en gebeurt er inderdaad niets. Dat is natuurlijk funest." "Verder leren we de leerkrachten hoe ze het pesten op een goede manier kunnen aanpakken. Dus niet een groepsgepraak beginnen over de kinderen die gepest worden. Dan bouw je een hele les op rond één of twee kinderen die sowieso al niet graag in de belangstelling staan."

Wat is de aanpak van KiVa?
"De methode is gericht op de groep als geheel en de processen die daar-

in spelen. Het is de bedoeling dat leraren lessen geven over groepsvorming; pesten is daar een onderdeel van. Daar horen allerlei werkvormen bij, zoals discussiëren en het bekijken van video's waarin bekende Nederlanders vertellen of bij hen op school werd gepest en wat hun rol daarin was." "Ook worden er rollenspellen gedaan waarin kinderen afwisselend de rol van pestkop, verdediger en slachtoffer spelen. Ze realiseren zich wat hun eigen rol is in het proces en hoe anderen die ervaren. Een kind dat veel pest, voelt hoe het is om vernederd te worden. Vaak voelt het die pijn echt, al is het maar een spel."

U heeft eerder gezegd dat u niet zo veel ziet in weerbaarheidstrainingen.

"Van je afbijten kan ook averechts werken en het is de vraag of het op iedereen van toepassing is. Als je maken hebt met iemand die een kop groter is dan jij, is het vaak geen oplossing. Het is makkelijker als je de hele klas en de leerkracht achter je krijgt. Het doel van KiVa is om het netwerk rond de pestkoppen te verzwakken en dat rond het slachtoffer te versterken."

Worden de pestkoppen helemaal niet aangesproken op hun gedrag?
"In eerste instantie probeer je de groepsstructuur te verbeteren. Desondanks blijft het pestgedrag soms toch bestaan. Wat ze in Finland dan doen, is bijvoorbeeld een steungroepaanpak toepassen: met een klein groepje, waarvan pestkoppen, slachtoffers en kinderen die een tussenrol vervullen deel uitma-

ken, wordt besproken wat je kunt doen om de situatie te verbeteren. Samen nadenken over de situatie werkt ook voor kinderen goed."

Is het lesmateriaal van KiVa gericht op een bepaalde leeftijd?

"Je ziet dat pestgedrag langzaam toeneemt tijdens de periode op de basisschool. Het lesmateriaal is vooral bedoeld voor kinderen van groep vijf en zes. Die leeftijd is heel aantrekkelijk, omdat scholen dan nog een tijdje de vruchten kunnen plukken van het verbeterde groeps-klimaat."

"In groep zeven en acht wordt ook nog volop gepest. Maar die leerlingen gaan bijna naar de middelbare school. Dan is het te laat voor preventie."

Het programma wordt in Nederland

opnieuw onderzocht. Waarom is dat nodig?

"Nederland is het tweede land waar het programma wordt ingevoerd. We willen kijken of de training ook bij de Nederlandse situatie aansluit. We verwachten dat het redelijk vlot zal verlopen, want er zijn niet veel verschillen tussen Nederland en Finland. Maar het moet wel worden onderzocht."

Hoe ziet het onderzoek eruit?

"Het leuke is dat we in Nederland iets extra's aan het programma toevoegen. We gaan drie condities testen: een derde van de scholen gaat op de oude voet verder, een derde gebruikt KiVa en een derde gaat met KiVa aan de slag plus de sociale netwerkanalyse die onze onderzoeksgroep heeft ontwikkeld. Op die manier krijgen de leerkrachten beter inzicht in wat zich afspeelt in de klas en welke rol de kinderen hebben. Mijn inschatting is dat de laatste groep de beste resultaten zal boeken."

Hoe worden de deelnemende scholen voor het onderzoek geselecteerd?

"Scholen die geïnteresseerd zijn, kunnen zich bij ons aanmelden. We hebben er ruim honderd nodig. Het Centraal Plan Bureau zal een loting verrichten om te bepalen in welke conditie scholen komen. Het onderzoek begint in 2012. Begin 2013 verwachten we de eerste meetresultaten bekend te kunnen maken."